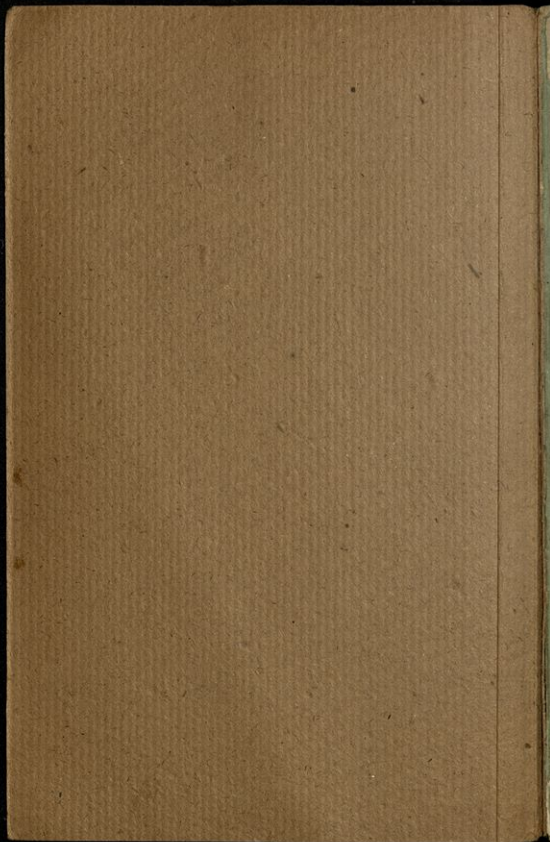

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

140063

P. 19

P E S M I

ZLOŽIL

P R O S T Í N .

V TRSTU
TISKARNICA RUPNIKA IN DR.
1871.

HERMANN

1801

FRÖSTIN

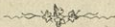
14001

P E S M I

ZLOŽIL

PROSTÍN.

[Evilhan hanc Sa.]

V TRSTU
TISKARNICA RUPNIKA IN DR.
1871.

140063

140063

Blagoródnemu gospodu

Dr. Jan. Bleiweis-u
deželacemu poslanecu i. t. d.
v dokaz gubezni in
spoštovanja
poklonit

Zivately

D 981/1956

Odlomek iz prve dôle.

Odlomek iz prve dobe.

Sonetni venec.

Mladosti svoje vam podam zrcalo,
To borno sliko, prijatelji moji,
Življenja, ki so bili srčni boji,
Strupeno srcu mirnemu bodalo.

Spoznanja sem odgrnil zagrinjalo,
V očesih videl sem osodi svoji
Sovražnih bliskov v nepoznanem broji,
Trpljenja mnogo, srčnih muk ne malo.

Pogúm pa je mogočno tolažilo
Človeškega srcá in varuh zvesti,
Kedar nezgod pretí nevarno žrelo.

Karkoli srečam na življenja cesti
Z orožjem tacim bom premagal silo,
Veselja hipe, bolekin krdelo.

Veselja hipe, bolečin krdelo,
Kar sem prestal mladenič jih zarano,
Srcé bo spremljevalo neprestano,
Dokljer ne bo na veke otrpnelo.

V nedolžnosti se prej je veselelo,
Za njó prišla je nepričakovano
Ljubezen zapeljiva s svojo rano,
Prišla je, in srce jo je umelo.

Takò mi je osòda naklonila,
Osoda sama, ktero odvrniti,
Je nemogoče, nečloveško delo.

Ljubezen pa je pesnika rodila;
Njo imam zahvaliti in tožiti,
Kar je srcè vživálo in trpelo.

Kar je srcè vživálo in trpelo,
Ljubezni prve in zvestobe srečo,
Goljfovih nad in nezvestobe ječo,
Iz njega vse mi v pesmi je privrelo.

In kar me bode tudi še zadelo,
Prenašal bodem voljno vso nesrečo,
Saj sem uže okusil vseh največo,
Ki neminljiva je življenje celo.

Trpljenja so otroci pesmi moje,
V tolažbo sem jih pisal ne za hvalo,
Prijatelji! zató prizanesite.

Prijanesite pesniku, ki poje
Občutke razne, v svojih prsih skrite,
Nebeških ur, nesrečnih dnij kazalo!

Nebeških ur, nesrečnih dnij kazalo
So pesmi moje, rože poezije,
Iz katerih vam zdaj pesnik venec vije,
So rože, ki jih je srcè pognalo.

Kraljica venčeva je dekle zalo,
Lepoto njeno suhi venec pije,
Hvaležnosti zatoraj tudi dije
Krasote njene neminljivo hvalo.

Nikar dolžiti me, da nji udane
So bile moje misli ino želje,
Da družih čutov imel sem premalo.

Ljubezen sama sodbo naj prestance,
Zamaknen spolnil njeno sem povelje,
Deviško lice me je zapeljalo.

Deviško lice me je zapeljalo
Ko romarja, ki pride v tuje kraje,
Privabi kras narave v goste gaje,
Da tamkaj se počivati bo dalo.

Pa komaj stopi mej grmovje zalo,
Od vseh stranij hudobne tolovaje
Zagleda, ki življenje mu končaje
Zabodejo v srcé ostró bodalo.

Takó si ti srcé se veselelo,
Ko si uživalo ljubezen mlado,
Da bo ostala vekomaj enaka.

Pridrli pa so roparji nad nado,
Napadala nezgoda te je taka,
Da sem prestal bridkosti vrsto celo.

Da sem prestal bridkosti vrsto celo,
Ljubezen moja kriva nij edina;
Trpljenje bratov tužnega spomina
Je mene še nemileje zadelo.

Veriga sužnosti, ki nam deželo
Teži, življenje zvestega je sína,
Ki draga mu nad vse je domovina,
Prestvarila u pesem neveselo.

Vtihníla pa bo pesem nepokojna,
Minulo bo trpljenje, ki zdaj gloje
Rojakov mojih srca mnogobrojna.

In srečno ljudstvo bo še tù živelo,
Ko domovina prosta bo, kar moje
Utrujeno srcè si je želelo.

Utrujeno srcé si je želelo
Stezé, ki pelje iz solzá doline,
Kjer ga trpljenje nehvaležno mine,
Kjer večni mir uživati bo smelo.

In vendar upam, da bo doživelo
Smehljanja še iz svoje globočine,
Da puščale ga bodo bolečine,
Da srečnejše se bode kmalu štelo.

Gotovo moje srce se ne moti
Nad tó pravico, jasno govorečo,
Da vekomaj ne bo izdihovalo.

Prostosti angel bo pokazal poti
Rojakom mojim v národovo srečo,
Mirú deželo, pókoja obalo.

Mirú deželo, pókoja obalo
Objeti bode dano tudi meni,
Ko bo poljubil hip me zaželjeni,
Da bo srcé za vekomaj zastalo.

In ko trpljenja bo slovó jemalo,
Pod grob seboj bo vzelo up zeleni,
Da bodo bratje kmalu oslavljeni,
Ki se jih moje dni je zatiralo.

To upanje mi bode mir sladilo,
Da bo napočil rodu dan rešitve,
Za kojega sem živel in se trudil.

Ne bojte se nikdar duševne bitve,
In národa, ki mnogo je zamudil,
Ne sóдите, prijatelji nemilo!

Ne sodite, prijatelji nemilo
Pesnikovega mladega življenja,
Prepolnega skrbij in hrepenenja,
Obdanega skušnjav mogočno silo!

Vsaj meni je uže dovolj rodilo
Enacih muk, enacega trpljenja;
Okusil sem dovolj, kakó se menja
Z goljfivim upanjem nezgod število.

Prišlo znabiti bo življenje drugo,
Sledíle bodo druge poezije,
Ki vam ne bodo vedno le tožile.

Potem ne bom več pel nadležno tugo;
Vendàr ne zavrzite harmonije
Teh pesmij, hi jih skušnje so rodíle.

Teh pesmij, ki jih skušnje so rodíle,
Iz revnega srcá prišlá je vsaka,
Otroku porojenemu enaka
Ubožni majki v stiske ino síle.

Mirú ne dajo misli ji nemíle,
Kakova da prihodnost njega čaka.
Za kojega zdaj revica pretaka
Bojazni in skrbí solzé obile.

Takó zdaj pesniku srcé trepeče,
Kako te pesmi bodejo sprejete,
Ki so občutkov slabih bile vnete.

Resnica naj bo zá--nje govorila,
Da so budili dnevi jih nesreče
In meni so dajale tolažíla.

In meni so dajale tolažila,
Ko ga dajejo zapuščeni hčeri
Preblage solze, da srcé umiri
Na grobu majke, kojo je zgubila.

Nezgoda je ljubezen zamorila,
Ki sem užival jo v otročji veri,
Da se nikoli mi ne izneveri,
Da bo življenje moje osladila.

Té solze, ktere zapuščeni devi
Umrle majke zgodnji grob rosíjo,
Jaz na ljubezni jokal sem gomílo.

Umíril bodem srce s poezijo,
Brez tožbe kljuboval prihodnji reví,
Spomínov tužnih bom zapustil krilo.

Spominov tužnih bom zapustil krilo,
Nevarno krilo srčnega nemíra,
Na kateremu življenje borno hira,
In ki me je le k žalosti nosilo.

Življenje novo bode me vodilo
V naročje pozabljenja, kjer umíra
Skrbíj sedajnih sila in prepíra,
Kjer bo srcé se moje prerodilo.

Tam bode novih nad svetila meni
Presrečna luč, ki nikdar ne ugasne,
Ki bode vekomaj srcé tešila.

O pridi kmalu hip mi zaželjeni,
Da zatonijo pesmi tužnoglasne,
Udala se bo moštvu pevška žila.

Udala se bo moštvu pevska žila,
Ki zdaj ljubezni nehvaležni rabi,
Enaka devi, kedar se obabi,
Ne misli na nedolžnosti vezila.

Takó bo moja duša zapustíla
Nekdanje sanje, ko jih srce zabi,
In mu prihodnost drugi čut privabi,
Prihodnost, ki prinese tolažila.

Lepoto svojo, ki me zdaj omami,
Dekleta bodo záme izgubile,
Poslovil jo mládenič bom veselo.

In ko sanjá bo luna za gorami,
Življenja solnce jadra bo napelo.
In nove pesmi bodo se glasíle.

In nove pesmi bodo se glasíle,
Vesele pesmi solnčnega izhoda,
Ko v prsi bo vrnila se svobóda,
Ki jih nočí verige so težile.

Viharje strastij bodo pokojíle
Do zadnje ure solnčnega zahoda,
Ljubezni do oslavljenega roda
Se radovoljno bodo posvetíle.

Obžalovana več ne bo nekdanja
Nezgoda vsa minulosti nejasne,
O njej bo vekomaj srcé molčalo.

In ko mi solnce zarija naznanja,
Slovó jemaje nočí dolgočasne,
Mladosti svoje vam podam zrealo.

Mladosti svoje vam podam zrcalo,
Veselja hipe, bolečin krdelo,
Kar je srcé vživalo in trpelo,
Nebeških ur, nesrečnih dnij kazalo.

Deviško lice me je zapeljalo,
Da sem prestal bridkosti vrsto celo;
Utrujeno srcé si je želelo
Mirù deželo, pókoja obalo.

Ne sodite, prijatelji, nemílo
Teh pesmij, ki jih skušnje so rodíle
In meni so dajale tolažila.

Spominov tužnih bom zapustil krilo,
Udala se bo moštvu pevska žila
In nove pesmi bodo se glasíle.

Odlomek iz druge dôle.

Odlomek iz druge dobe.

L i r i .

Pevaj, moja líra,
Radost iz srcá,
V kojemu ljubezen
Gorká je domá!

V njemu je ljubezen
Vina in deklet,
Dvojne tè ljubezni
Je tvoj pevec vnet.

Mili so poljubi
V lica cvetnih dníj,
Sladek sad, ki trta
Pevcu ga rodí.

Pevaj, moja lira,
Radost iz srcá, —
Sladka, mila pesem
Bratom naj veljá!

Sovražnika.

Jaz ne hodim na bojišče,
Moj prijatelj je pokój;
Tudi me nikdo ne išče,
Da bi klical me na boj.

Vendar pa mi strah budíta
Grešna dva sovražnika,
Huda sta in grozovíta
Kakor dva peklenščeka.

Prvi je hudobna toča,
Ki na vinograd letí,
Drugi je ljubezen vroča,
Ki sadù ne obrodi.

P o K r a s u .

Po Krasu hodim jaz okrog,
Nad mano je mogočni bog;
Krog mene so svetovi,
Svetovi so njegovi.

Jaz nijsem vstvaril tè zemljè,
To gole pričajo goré,
Ki brinje le rodíjo
Ki žalost mi budíjo.

Da bil bi jaz mogočni bog,
Zagnal bi tukaj bridki jok
Na té grmove brinja,
Ki človek jih preklinja.

Solzàm bi dal jaz tako moč,
Da premeníle bi čez noč
Té gore v krasne vrte,
To brinje v vinske trte.

Po Krasu hodim jaz okrog,
Nad mano je mogočni bog ;
Krog mene so svetovi,
Svetovi so njegovi.

Jaz nijsem vstvaril starih bab,
Ki tú v podobi sivih žab
Krog brinja se vrstijo,
Od jagod téh živijo.

Da bil bi jaz mogočni bog,
Zagnal bi tukaj bridki jok
Na vsako staro babo,
Ki nije več za rabo.

Solzám bi dal jaz tako moč,
Da premenile bi čez noč
Té babe regljajoče
V dekleta upajoče.

Kozarec v roko bi jemal,
Dekleta bi poljuboval ;
Krog vsacega drevesa
Napravil bi nebesa !

O d à m u.

Ti si kriv nezgod obílih,
Ki nam daje jih ta svet;
Kriv si naših muk nemílih,
Ki trpé že mnogo let.

Kaj je bilo vendar treba
Tebi jàblane sadù,
Kedar se le mano sreba
In se pije slast medù?

Naj bi jaz bil za Odàma
S tako miljeno ženó, —
Jabelka bi jedla sama,
Motil ne bi se nad njó.

Bratje! vsi bi tam živali,
Kar nas lazi tod in tam;
V rajú bi se veseleli,
Srečen ne bi bil jaz sam.

Z jàblano se ne bi spekel,
Kakor se je Evin mož; —
Oh! pa ko bi bog mi rekel:
Vina tukaj pil ne boš!?

Jàblan bi se res pustilo,
Ampak vinsko trto — ne!
Da se ne bi vina pilo,
Čuden raj bi bil za me!

Res Odàm je bil neumen,
Da je za tak sad grešil;
A takó jaz nijsem brumen,
Da té kaplje ne bi pil.

Toraj, bratje, pozabimo,
Da Odàm je zgubil raj;
Tukaj sladko vince pijmo,
Kakor smo od nekadaj!

Naj kozarci zazvenčijo:
Bog ohrani naj ta kraj,
Kjer nam trte sad rodijo,
Ki nas dene v svitli raj!

S m r t.

Včeraj, bratje, kdo verjame?
Ko me vina slast prevzame
In k pijači grem na vrt,
Pride k meni — gola smrt.

S suho roko je grozila,
Té besede govorila:
Z mano se takòj podaj,
Pil si zadnjič vino zdaj!

Ljuba smrt, sem djal skesano,
Kaj boš ti počela z mano?
Vzemi potolaženo
Kàpljico tó blaženo!

Zdaj kozarec vzame v roke,
Usta naredi široke,
In na zdravje smrtnih rán
Pije, dene ga na stran.

Mènil sem, da nà-me zabi,
Pa me zopet z roko zgrabi:
Norec! kaj za ta požir
Imel bi pred mano mír?

Smrt, začnem jo jaz prosíti,
Medicínar hočem biti;
Pusti me! poslal ti bom
Pol bolnikov na tvoj dom!

Dobro, pravi, zdaj boš živel,
Nikedar ne boš osivel,
Da ne boš ljubezni sit
Ino vina prav napít.

Oj! beseda ti premíla!
Smrt, ti si me prerodíla;
Ta kozarce sprazniva,
Večno se sprijazniva!

Večno bo življenje moje,
Dokljer se ljubezen poje;
Večno ljubil bom in píl,
Večno se bom veselíl!

L i l i j a.

Pri vinu smo bratje sedeli,
Biló je že v pozni mrak;
In trkali smo in peli,
Vesèl je mej nami bil vsak.

Ko polnoči ura naznani,
Prijel sem kozarec v rokó:
»Prijetelji! bog vas ohrani,
Jaz moram od vas čez goró!«

Iz družbe sem stopil vesele,
A kedar sem prišel na prag,
Roké so neznane me vjele,
Poljubek sem čutil gorák.

»Ne hodi otodi, preljubi,«
Sem slišal zdaj ženski glas,
In zopet me ona poljubi:
»Kaj nij prijetno pri nas?«

»»Pri vas je prijetno, a meni
Zaspano je trudno okó.««—
»Minulo te bo, le okleni
Se mene, prijatelj gorkó!«

»Posteljo bom jaz preskrbela,
Le denes ne hodi od tod;
Lej! cesta je vsa uže bela,
In zunaj zmrzuje povsod!«

Ko dam se pregovoriti,
Potísne mi venec v rokó;
Ponudi se, me spremíti,
Pokazati posteljó.

Peljá me do sóbice male,
Jaz voščim jej sladko spanjé;
In komaj zaspim, so sanjale
Prijazne mi sanje se té:

Tja gori, kjer slutim nebesa,
Ki dušo človeško sprejmó,
Kjer rajajo sveta telesa,
Letelo je z duhom teló.

Tam gori sem videl kapelo,
Pred njó pa lipe tri;
Srcé je veselja kipelo,
Ko stopil sem skozi duri.

V kapeli sem se pokrižal,
Pobožno sem molil na glas;
Oltarju sem se prebližal,
Tam gledal čaroben sem kras.

Neznana deklé, ki mi dala
Sinoči je venec cvetíc,
V oltarju je svetemu stala,
Srebrnih las, zlatih lic.

V desníci sneženi imela
Je belo lílijo,
Ki v roki je njeni cvetela
Ko majnika bistro okó.

Sklonila je meni desnico,
Pristopil sem k nji pred oetár,
In rómarju belo cvetíco
Podala prijazno je v dar:

»To lilijo nôsi pri sebi,
Do jutranje zôre, tédáj
Pogledaj, če ona pri tebi
Ostala je cvetna ko zdaj!«

»In ako ne bo posušilo
Se périje njeno nocoj,
Naj cvetje ti bo poročilo,
Da smeš biti ženin moj.«

Ko sanjal sem to, iz zvoníka
Me sveto jutro zbudí;
Pogledati čudno me mika,
Če venec sinočni cvetí.

Pa cvetke njegove so blede,
Mrjoče se ná-me ozró; —
Dejale mi nijso besede,
Pa znal sem, zakaj ne cvetò.

Pri vinu smo zopet sedeli
Mi bratje drugi dán,
Slovò smo že ni zapeli,
Ki dala mi venec cvetán.

Stvarnikov dom.

Pred tebe se zdaj pesnik bliža,
Ti stvarnik moj, mogočni bog,
Ki z milostjo otél si križa
Pogube žalostnih otrok.

Kje dom je tvoj, kje ti kraljuješ,
Spoznalo mlado je okó;
Naravi ti zapoveduješ,
Narava tvoje je nebó.

Pred tebe stopim v ta cvetoči,
Blagoslovljeni vinograd;
Jaz vé m, da naju nič ne loči,
Kjer rase vinske trte sad.

Pod trtami sedé dekleta
V dolini cvetni sred gorà; —
Kakò-li ne bi pesem sveta
Obhajala mi zdaj srcà?

Okleni se me, ljubezniva,
Objemi me okrog vratú!
V nebeškem domu naj se vživa
Ljubezni sladkega sadú!

Saj ko poljubljam tvoje lice
In pijem vino s tvojih rok,
Jaz ne objemam le devíce,
Objemam tebe, večni bog.

V naravi si, v naravi sveti,
Ti mili stvarnik pričujoč,
Kjer daje se deklè objeti,
Kjer piti vino je mogoč.

Vinógrad je kraljestvo tvoje,
Dekleta so tvoj pravi dom,
Katerega življenje svoje
Pozabil, tvoj otrok, ne bom!

S l o v á n u.

Krasni junak, kaj zdihuješ
V temni, okovani ječi?
Pod verigami v nesreči
Tugovaje omaguješ?

Stresaj! stresaj, da zvenčijo
Spône, vekomaj preklete,
Ki držijo narod vjete,
Da se v prah ti razdrobijo!

Moč oroži silovita
Naj te v boj za svoje brate,
Zôra svôbode naj zlate
Rodu tvojemu zasvita!

Od izhoda do zahoda
Prosti glasi naj doníjo,
V večno morje potopijo
Moč trohljivega naj roda!

Stresaj! stresaj, ne zamudi,
Svet vesolni kri naj sreba,
Da ne bo otrokom treba,
V sužnosti ječati tudi!

Bojeváj za večno slavo
Domovine svoje mile,
Da na sužnosti gomile
Vtakneš svóbode zastavo!

Moč trohijevsa naj roda!
V večno morje potopijo
Prosti glasí naj donijo,
Ob izboda do zshoda

RUSALKA

V DVEH PRIZORIH

История и развитие
науки в СССР
в годы войны

Сборник статей
к 20-летию войны

РУСАЛКА

В ДВЕХ ПРИЗОРНИХ

I. PRIZOR.

OSOBE.

~~~~~

PERUN,

NEGODA,

HENIL,

RUSALKA,

OSOBE

~~~~~

PTRUN

NEGODA

HENII

RUSALKA

I. PRIZOR,

Romantičen prostor tik potoka.

RUSALKA

(sedí na steni)

Oj ta sapa, burna sapa,
Ki lasé mi kvíšku nosi,
Ne pustí, da bi si plela svoje kite!
Oj Negoda!
Ti boginja črnega obličja,
Života črnega in črnih mislij!
Zakaj si ljubosumna
Na mene, povodnjo deklico?
Ti črna boginja, ko saje črna,
Ki padajo iz dimnika!
Ti grda stvar — ne! ti si boginja,
A vendar te ne ljubijo bogovi!
Jaz sem človeška deklica,
A vendar bi me ljubil Belibog!

(Hujša sapa)

Há ! Si me čula, črna žena ?

Si čula té besede ?

Poslušaj ! Jaz te zaničujem

Takó, da ti me bolj zaničevati

Ne moreš ! Tebe vsakdo zaničuje ;

Pobožni romar, ki po svetu hodi,

Preklinja tvoje megle, tvoj vihář ;

Po zemlji kdor zastonj oralo vodi,

Preklinja te — nesrečni oratár !

(Dež nastane)

Há ! Sem te zdaj priklicala ? Si tukaj ?

(Rusalka plane v vodó)

NEGODA

(stopi iz oblaka)

Osveta in poguba !

Kedó se upa mene, boginjo,

Zaničevati ? Kteri smrtni črv

Se je predrznil, zdaj Negodo

Zasmehovati ? Jezerska devica ?

Ti revna, umrjoča stvar !

Zakaj si póbegnila pred menoj ?

Zakaj se me bojiš ? Saj ženin tvoj

Te lahko brani pred Negodo. —
Oblaki! Vaša boginja vam hoče
Zdaj govoriti.

Kar je najtežjih, najpogumnejših,
Naj plane v tó vodó, naj zaduší
To revno, umrjočo stvar, da jo
Z gorečo roko Črt objame!

(Oblaki se vzdignejo; solnce prisveti)

Čujete?

Zakaj pustite solncu svojo moč?

(Grmenje)

Gorjé, gorjé!

Negoda mora se umikati

Nekdajnemu prijatelju! Gorjé!

Nevesta mora se pred ženinom

Ponížati! Kedó je tega kriv?

Kakó zamore biti boginja

Nesrečna mej tovariši?!

O kaj sem ti storila, Belibog,

Da si okó od ljubice obrnil?

Zakaj ne ljubiš več, ko nekadaj?

Perún, Perún! Jaz čutim tvojo moč!

(Hoće iti)

PERUN

(pride v podobi mladeniča)

Negoda !

NEGODA

Vsemogočni Belibog !

PERUN

Zakaj pušiš razsajati oblakom ?

Zakaj viharjem jemlješ blagi mir? —

Molčíš ?

NEGODA

Ne bodi jezen, moj Perún,

Na svojo ljubico !

PERUN

Kaj šepetaš ?

NEGODA

Naj te objamem !

PERUN

Molči, črna žena,

In ne oskruni vseh bogov bogá !

NEGODA

Takó osorno govori Perún ?

Nekdaj je z drugim glasom me sprejemal !

Kaj ne, nekdam je bila tudi dobra
Ostudna boginja? Nekdam je bilo tudi sladko
Počivati na njenih črnih prsih?

PERUN

Jaz sem Perún!

NEGODA

Nekdajni ženin moj!

PERUN

Ti si Negoda!

NEGODA

Prej nevesta tvoja!

PERUN

Zakaj viharje kličeš na zemljó?

NEGODA

Tedaj se čudiš temu, ako se
Jaz čutim boginjo?

PERUN

Odkrítosrčno

Govóri; to je laž!

NEGODA

Odpusti mi!

PERUN

Hudobe tvoje sem dovolj prepričan,
Ti ljubosumna boginja!

NEGODA

(razmišljeno)

Dovôli, moj Perún, da te objamem ;
Dovôli, kakor si ni nekadaj !

PERUN

Hinavka!

NEGODA

Jaz hinavka? — O zdaj vém,
Da je Gorinija resnico govorila!
Zdaj sem prepričana, da dobro vidi,
In da je ne slepí svitloba tvoja!

PERUN

Gorinija? Prav radoveden sem.

NEGODA

Ne sili me nikar, nesrečo svojo
Povedati!

PERUN

Govôri!

NEGODA

Ne! Nikoli

Ne bom ti tega razodela, dokljer

Ne dovoliš, da te objeti smem!

PETUN

Objemi me!

NEGODA

(ga objame)

Ah! Moj Perún!

PERUN

Govôri!

NEGODA

Ah! Čuj, Perún! Poslušaj mojo tugo:

Moj ženin me ne ljubi več!

PERUN

Tvoj ženin?

NEGODA

Perún ne mara za Negodo več!

PERUN

Kedó te je to vprašal?

NEGODA

Ti, moj dragi!

PERUN

Zakaj se šališ ?

NEGODA

Jaz ?

PERUN

Ti si hinavka !

Na tí-le sténi je poprej sedela
Človeška deklica in je hotela
Si kite spletati; a ti sí jo
Hudobno gledala, ko jastreb jagnje,
In si viharjem svojim ukazala,
Da naj lasé jej kvišku nosijo,
In da naj ne pusté jo spletati.
Oblakom si ukazala, da naj
Vmorijo revno, umrjočo stvar,
Da Črt bi jo objel z gorečo roko !
Nij morda res ? Ti si nevsmiljena !
Veselje je bogovom, umrjoče
Osrečiti ; a ti ne čutiš tega !

NEGODA

Bogóvom nij težavno tako delo.

PERUN

Zakaj pa si ljudém takó hudobna ?

NEGODA

Bogovóm je težavno le, bogove
Osrečiti !

PERUN

Bogove ?

NEGODA

O Perún !

Jaz čutim, da resnico govorím !

PERUN

Sanjalka !

NEGODA

Tudi čutim, da naš bog,
Ki bliske vžiga in pošilja treske, —
Da je največi vseh bogov zaljubljen
V človeško stvar, da se je izneveril —

PERUN

Ti upaš se očitati ? Hinavka !

Kaj je največi bog, kaj je Perún
V vsej svojej veličasti brez ljubezni ?
Poberi se !

(Negoda odide)

Ostudna, črna žena !

Ti hočeš toraj me prisiliti,
Da bi te ljubil ? Ta predrzna misel !
Nikoli ne, nikoli nij mogoče,
Dokljer po tem potoku miljena
Devíca plava in dokljer jo ljubim! —
Poberi se ! Si čula moj ukaz ?
Si skušala Perúnovo mogočnost ? —
Ah ! zdaj sem sam, in čakam ljubico,
Da jo objamem — da poljubim njeno
Cveteče lice — da se je oklenem — —
Perún je sám ? Rusalka ne priplava,
Da bí sprejela ljubega ? Zakaj
Ne pride mi naproti, da bi jo
Objel ?

(Rokó vzdigne in kliče v vodó)

Rusalka !

RUSALKA

(pride iz potoka)

Kdo je klical ?

PERUN

Jaz.

RUSALKA

(hoče nazaj v vodó)

PERUN

Ukažem ti: ne geni se!

RUSALKA

Kdo si?

PERUN

Há! Moja ljubica me ne pozná?

RUSALKA

(razmišljeno)

Perún!

PERUN

Ti svojeglavna ljubica!

RUSALKA

Kaj hočeš?

PERUN

Pojdi bliže!

RUSALKA

Nijmam časa,
Da bi se razgovarjala s teboj.

PERUN

Ti nijmaš časá zá-me?

RUSALKA

Lej! še las
Si nijsem denes splela.

PERUN

O! Rusalka
Je zá me vedno lepa, ako tudi
Nij spletena. To čarobno teló —
To miljeno obličje — tí zeleni
Lasjé —

RUSALKA

Perún Rusálko hvali ?

PERUN

Dà!
On občuduje svojega otroka.

RUSALKA

To se Perúnu ne spodobi.

PERUN

(poklekne)

Lej!
Perún kleči pred delom svojih rok
In vsemogočne roke proti njemu
Stezuje!

RUSALKA

Vstani vendar !

PERUN

Naj klečim !

Takó še nij nikoli v mojih prsih
Srcé razsajalo, ko baš sedaj ;
Takó mi nijso še nikoli ustne
Gorele za Rosalkine poljube !
Nikoli še —

RUSALKA

Sanjač !

PERUN

Nikoli nijsem

Takó po tebi hrepenel, takó
Še nijsem nikdar čutil, da te ljubim
Nad vse stvari, — da sem takó zaljubljen,
Da tó srcé —

RUSALKA

Lažnjivec !

PERUN

(ponosno vstane)

Ne pozabi,

Da sem Perún !

RUSALKA

In jaz ? Kedò sem jaz ?

PERUN

Ti si vmrjoči prah, ki mora se
Ponížati pred svojim stvarnikom ;
Voščeno si teló, kí mora se
Zahvaliti Perúnu svojega
Življenja !

RUSALKA

In baš to občutim jaz !

Rusalka nije vredna, da bi se
Rogóvi predi njo uklanjali.
Jaz nijsem boginja !

PERUN

(ljubosumno)

Pa si Rusalka !

RUSALKA

Jaz sem vmrjoči prah.

PERUN

Ne ne, Rusalka !

Ti si cveteča deklica, si moja
Ljubezen, moje vse.

RUSALKA

Prilizovalec!

Zahvalim se za tako hlinenje.

PERUN

Ne bodi huda!

RUSALKA

Jaz čestím voščeno

Teló, ki si mi gá podelil ti ;

A tebe ne čestim, ki zaničuješ

Stvarjenje svojih lastnih rok.

PERUN

Rusalka,

Ne bodi jezna in bozabí tó,

Kar sem poprej ponosno ti govoril!

RUSALKA

Pozábiti ne smem, da si Perún!

Takó ne govori srcé ljubeče.

PERUN

Odpusti mi, ako sem te razžalil ;

Saj veš, kakó te ljubim !

((Jo hoče objeti)

RUSALKA

Pusti me !

Vmrjoči prah nij za bogóve!

PERUN

Toraj

Se hočeš zopet braniti? Mar hočeš —

RUSALKA

Ti me ne ljubiš!

PERUN

Kaj se ne bojiš

Mogočnosti Perúnove, njegovih
Gorečih bliskov in morečih strel?

RUSALKA

Vse to me ne oplaši; saj za smrt
Sem vstvarjena.

PERUN

Pomisli se, Rusalka!

Ti me poznaš le ko zaljubljenega
Mladéniča; glej, da se ne pokažem
Grmečega boga!

RUSALKA

(planovša v vodó)

Jaz te ne ljubim!

PERUN

(govorí za njó)

Ne ljubiš me? Poslušaj me tedaj!

Kedár se v drugič Črnemu bogú
Umáknem, hočem biti zopet tukaj.
To bode zadnjikrat, da bo Rusalka
Me videla klečati pred seboj.
Prevdari! Zadnjikrat bom jutri prosil
Telesa tvojega!

(Odide)

SIMFONIJA.

II. PRIZOR.

Prejšni prostor.

RUSALKA

(plete kite na skali)

Kakó je vendar siten !
Od dné do dné je nestrpljivši s svojim
Obnašanjem in svojimi besedami !
Č tudi je največi vséh bogóv,
Ne morem ga ljubiti in ne morem.

Perún je velik in mogočen,
Gospód je zemlje ín nebá ;
A zá-me je jetnik slabóten, —
Vladar nij mojega srcá.

(Vstane s spletenimi kitami)

Kaj vidim tam v daljavi ? — O moj Henil,
Moj ljubček gre, moj Henil ! Po njegovi
Veseli hojbi ga spoznám ; dá, to je on !
Henil, Henil !

Tebi le je zacvetela
Ta cvetíca pod vodó ;
Zá-te le bo ovenela,
Zá-te pojde pod zemljó !

(Henil pride)

RUSALKA

(ga objame)

Moj Henil!

HENIL

Hočem te poljubili?

RUSALKA

Rusalkine goreče ustne se
Le zá-te vstvarjene!

HENIL

(jo poljubi)

Ti blaga duša!

RUSALKA

Takó zná le moj Henil poljubiti.

HENIL

Ti rajsko dete!

RUSALKA

In takó prijazno

Ne zná nobeden z mano govoriti.

HENIL

Ti si mogočna tolažnica mojega
Srcá.

RUSALKA

In ti si moja sreča vsa.

HENIL

Ah, da bi bila to resnica tudi!
Pod solncem ne bi bilo srečnejšega
Od mene!

RUSALKA

Toraj dvomiš nad menoj?

HENIL

Ah, jaz sem tvoja smrt!

RUSALKA

Kakó? Zakaj?

HENIL

Če je resnica, kar se govori —

RUSALKA

Zakaj si žalosten?

HENIL

O ne zakrivaj

Resnice! Znana mi je vsa nezgoda,
Ki bo zaradi mene te zadela;
Perún te ljubi, — jaz sem tvoja smrt.

RUSALKA

To imenuješ ti ljubezen? O nikoli!
Perún ne zna ljubiti.

HENIL

On se bode

Gotovo maščeval.

RUSALKA

Ne bodi tužen!

Kar sem prisegla tebi nekadaj,
Od tega se ne ganem. O ne misli,
Da bo Perún me s svojo veččastjo
Premotil; jaz ostanem tebi zvesta
Do zadnjega izdiha!

HENIL

Ne prisegaj!

Perún je najmogočnejši, on gospoduje
Nad smrtjo in življenjem.

RUSALKA

Naj le bó!

Jaz se njegovih bliskov ne bojím.

HENIL

Ti se Perúna ne bojiš? A jaz
Se ga bojím!

RUSALKA

Zakaj bi se ga bal?

Ti nisi umrjoč, si bog in do

Bogá njegovi treski nijmajo
Močí.

HENIL

Rusalka pa nij boginja.

RUSALKA

Pomilovanja sem za to le vredna,
Zaničevanja pa —

HENIL

Ne, ljubica!

Nikoli tebe jaz ne zaničujem.

RUSALKA

In vendar — kaj je bilo v tvojem glasu?
Zakaj se jokaš?

HENIL

O Rusalka moja!

RUSALKA

Zakaj si žalosten?

HENIL

Rusalka moja

Nij boginja!

RUSALKA

Tedaj zató žalujes?

HENIL

O pusti me, naj jokam bridke solze,
Da utešim srcé, ki hoče počiti!

RUSALKA

Ne jokaj se takó glasno : bogovi
Bi vtegnili te čuti!

HENIL

Pusti me!

RUSALKA

Negoda naju morda oprezuje,
In bode vse Perúnu razodela.

HENIL

(po kratkemu mišljenju)

Prav imaš, mila moja.

RUSALKA

Ta Negoda

Me od nekdej sovraži.

HENIL

Prav imaš!

Zdaj nijmam časa — jokati ne smem —
Prekratke bodo ure — daj! naj te objamen —
Naj zadnjič te poljubim — zadnjič —

RUSALKA

Zadnjič?

HENIL

Potem ne bode mi mogoče več!

RUSALKA

Zakaj da ne?

HENIL

Lej, solnce bode kmalu

Priplavalo čez gôre — in potem —

Potem bom imel časa še dovolj,

Za tabo jokati!

RUSALKA

O ljubi moj!

Ne bodi vendar žalosten takó!

In ako tudí vmrem — naj se zgodi —

Kaj nijsem bila ti do groba zvesta?

HENIL

Nemój takó mi govoriti! Kaj bi meni

Pomagalo, da si mi bila zvesta,

Ako bí zemlja te zakrivala?

Potem bi bila ta ljubezen večno

Trpljenje, večna muka.

RUSALKA

Toraj hočeš,

Da bi Perúna ljubila, in tebi

Se izneverila ? Moj Henil tega
Gotovo ne željí.

HENIL

Ne, ne ! Rusalka
Ne smé umreti, dokljer jo jaz ljubim!
Poslušaj me !

RUSALKA

Govori tiho !

HENIL

Tudi

Bogovi se dadó prevariti.
Perún je lehkoveren — ti ne veš,
Kakó te ljubi.

RUSALKA

A jaz njega ne.

HENIL

Perúna morava prevariti !
Ne misli, da nij to mogoče !

RUSALKA

(sanjaško)

Henil !

HENIL

Poslušaj ! Kedar pride zopet k tebi,
In te v ljubezen sili, reci mu,

Da si ga hotela le skušati,
A da le njega ljubiš.

RUSALKA

In potém ?

HENIL

Potem bo v njemu strast razsajala,
Stezaval bo roké po tvojemu
Telesu —

RUSALKA

Ah !

HENIL

A ti se ne udaj !

RUSALKA

Potem me bo umoril.

HENIL

Tudi ne.

Povprašal bo, zakaj se braniš, ako
Ga ljubiš. Ti pa odgovôri, da
Te mora v boginjo prestvariti,
In te poprej storiti nevmrjočo. —

RUSALKA

Pa ako ne bí hotel ?

HENIL

O ne boj se!
Gotovo bode storil, — in potém —

RUSALKA

(veselo)

Naj te poljubim za to krasno misel!

HENIL

Potem si boginja, si nevmrjoča, —
In vsí njegovi treski so zastonj!

(Solnce prisveti)

RUSALKA

(bojazljivo)

Zdaj gre, zdaj gre; lej solnca nad goró!
Zapusti me nemudoma, če nehčeš,
Da vmrem!

HENIL

Pogúmna bodi!

RUSALKA

Tiho, tiho!

(Henil odide; Perún nastopi)

PERUN

Poznaš jutranjega obískovalca?

RUSALKA

Srcé mi šepeta, da si Perún.

PERUN

Vesoljni svet takó me imenuje.

Kaj pravi ti na dalje še srcé?

RUSALKA

Srcé mi pravi, da ti bom nevesta.

PERUN

Perúnova nevesta ?

RUSALKA

Dá, moj dragi !

PERUN

Ne upaj se, Perúna nalagáti !

Najmanjša laž bo tvoja smrt.

RUSALKA

O sladka

Bo moja smrt iz ženinovih rok !

Ukaži svojim treskom le, preljubi,

In rada vmrem v naročju tvojemu !

PERUN

Umreti hočeš v mojemu naročju,

A ne živeti ?

RUSALKA

Ti si moj gospod,

In tvoji volji rada se udám.

PERUN

Ne hlíni se!

RUSALKA

O jaz nevredna stvar!

Kakó bi ti dokazala, da te
Resnično ljubim, da sem ti udana,
In da spoznam nevrednost svojo?

PERUN

Včeraj

Si bila družih mislij.

RUSALKA

Ne zameri,

Da sem te hotela jaz skušati,
Jaz umrjoča reva!

PERUN

Toraj je

Resnica, da me ljubiš?

RUSALKA

Dá, Perún!

Nikoli nijsem družega ljubila,
In do poslednjega izdihlaja
Ti hočem biti zvesta, ako tudi

Spoznám, da nijsem vredna, da bi bila
Perúnova nevesta.

PERUN

Naj objamem

To čarobno téló!

RUSALKA

(se brani)

Ah, ljubi moj!

PERUN

Ti praviš, da me ljubiš, a zakaj
Se braniš da bi te poljubil?

RUSALKA

Jaz

Te ljubim istinito, jaz te ljubim
Iz vsega svojega srcá. O da bi
Le tudi vredna bila tvojega
Objemanja, — a tega nijsem še!

PERUN

Ti si najlepša, cvet si vseh deklet,
Ponosno se oziram ná-te jaz,
Ki sem te vstvaril.

RUSALKA

O kaj je lepota!?

Najlepša roža mora se osuti
Enako najostudnejšej ; njen cvet
Miní, ko pade rosa ná-nj in slana !
Ah ! ne, Perún, jaz nijsem tebe vredna.

PERUN

Ne muči me s takovim govorjenjem !
Zakaj odlašáš, uživati ljubezen,
Ki v mojem srcu zá-te plamení ?

RUSALKA

O da bi jaz imela toliko
Poguma, da bi razodela ti
Le eno prošnjo, — pa mi nij mogoče !

PERUN

Govôri, moja ljubica ! Karkoli
Me prosiš, bom dopotnil.

RUSALKA

Ta bojazen,
Ta malosrčnost, ki je v mojih prsih, —
O da ne morem govoriti !

PERUN

Zakaj si malosrčna ? Saj si moja
Nevesta !

RUSALKA

Dá, zdaj sem nevesta tvoja ;

A moje lice bode kmalu velo,
Lepota moja bo izginila, —
In kdo me bode ljubil še potem ?

O kedar bom pristarala, ne bo
Sedajni ženin zá-me maral več !

PERUN

Ne bodi žalostna zaradi tega !

Tvoj ženin je mogočen in zamore
Ohraniti nevestino lepoto.

RUSALKA

(poklekne)

Perún, Perún ! Edino moje željo,
Edino moje prošnjo si uganil ;
Ohrani mi, ohrani mi lepoto !

PERUN

Rusalka, čuj Perúnovo besedo :
Objemi me, poljubi me, — potem
Si boginja, nevesta moja večna !

RUSALKA

Z veseljem te poljubim, vsemogočni
Perún.

PERUN
Kákó se čutiš zdaj, preljuba ?

RUSALKA
Zdaj čutim; da sem boginja, in da
Sem vredna, da me ljubijo bogovi.

(zbeži od njega)

PERUN

(sanjaško)

Kakó je sladka moja vsemogočnost!
O zdaj sem srečen z ljubljeno Rusalko !

(Gre za njó)

NEGODA

(urno nastopi)

Te je zmotíla zapeljiva kača ?
Prevarjen si, prevarjen vekomaj !
Takó se ti osôda zdaj povrača,
Ki si naklonil meni jo nekdam.
Nevesta tvoja te je zapustíla,
Hinavstvo, laž je pred in za teboj ;
Osveto je človeska stvar rodíla,
Vmorila v tebi srčni je pokoj.
Kdo je hinavka, in kdo je sanjalca ?
Imenoval Negodo si takó ;

A vedel nijsi, kaj da je Rusalka,
Kakó zmotljivo njeno je teló! —
Za boginjo si jo tedaj prestvaril?
Ti ljubeznivi, zapeljani bog!
Nikdó te nij enako še prevaril,
Kar je človeštva vsega krog in krog!

PERUN

(pride z razpetima rokama)

Rusalka!

NEGODA

Há, takó me imenuješ?

PERUN (je pozná)

Poberi se iz tega svetega
Prostora!

NEGODA

Koga išče moj Perún?

PERUN

Nevesto!

NEGODA

(mu gre naproti)

Ljubeznivi ženin moj!
Ne iskaj več; nevesta je pri tebi!

PERUN

Kje je Rusalka ?

NEGODA

Tamkaj za gorami
Objema svojega izvoljenega.

PERUN

(osupne)

Kaj šepetaš ?

NEGODA

Rusalka ti poroča
Iskreno hvalo za dobroto, koju
Si ji podelil ravnokar.

PERUN

Kje je?

NEGODA

Tam za gorami vživa s Henilom
Ljubezen.

PERUN

Je mogoče ?

NEGODA

Da, mogoče

Je bilo tvoji ljubici, da te je
Prevarila.

PERUN

Prevarila!

NEGODA

Kakó

Si mogel jej verjeti, da te ljubi?

Kakó, da nijsi slutil —

PERUN

Nesvestoba!

Zaklical bodem bliske in ukazal

Bom svojim treskom —

NEGODA

O zdaj jo prepozno!

Vsi treski ne škodujejo bogovom,

In kar si storil storil, si na veke.

Zapustil si nekdanjo ljubico —

A tebe je nevesta zapustila!

PERUN

Nezvestoba!

NEGODA

To je osveta

Moje ljubezni!

PERUN (jo objame)

Osveta! Osveta!

Zaprinjalo pade.

